

Lest letaja vsaki dan - ponedeljka. Naročnina: za 1 mesec L. 8,-, 3 mesece L. 22,-, 6 mesece L. 40,-, 1 leto L. 75,-, v inozemstvo mesečno L. 6.50 več. - Oglaševanje: za 1 mm prostora v širini 10 cm - 30 st. - Oglaševanje v obliki trgovske in obrtne oglase L. 1,-, za osemst. - L. 1.50, oglase denarnih zavodov L. 2,-, na prvi strani L. 2,-.

EDINOST

Uredništvo in upravnništvo: Trst (3), ulica S. Francesca d'Assisi 20. Telefon 11-57. Dopolni naj si pošljajo izključno uredništvo, oglasi, reklamacije in denar pa upravnistvu. Rokopisi se ne vračajo. Neprankirana pisma se ne sprejemajo. - Last, založba in tisk Tiskarna "Edinost". Poduredništvo v Gorici: ulica Glavna Carducci 7, L. n. - Telef. št. 327. Glavni in odgovorni urednik: prof. Filip Perla.

Poročilo načelnika vlade o zunanje-političnem položaju na včerajšnji seji visoke zbornice

Otvoritev seje

Veliko zanimanje za govor on. Mussolinija

RIM, 5. Kako veliko je bilo zanimanje za današnjo sejo se sata, priča v zadostni meri dejstvo, da so bile tribune za občinstvo ob 15. uri že nabito polne. Ob 15.30 se je pričela polniti diplomatska tribuna, kjer so postopoma pričeli zasedati svoja mesta poslanci Anglije, Francije, Švice in skoro vseh ostalih držav, ki imajo v Rimu svoje zastopnike.

V poslanski tribuni se je zbralo vse polno poslušancev pod vodstvom predsednika on. Casertana. Tako tudi v novinarski tribuni. Ob 15.45 so pričeli prihajati poedin ministri in državni podtajniki, kot prva ministri on. Belluzzo in on. Fedele.

Točno ob 16. uri je predsednik on. Tittoni otvoril sejo. Takoj nato je vstopil v dvorano načelnik vlade on. Mussolini.

Kaj pravi senator Cippico

Po otvoritvenih formalnostih povzame kot prvi besedo senator Cippico. Govornik protestira proti nedavnim dogodkom v Dalmaciji. Po njegovem mnenju je bila Italija le redko kdaj ta-

Ekspozé on. Mussolinija

Odnosaji z azijskimi državami

Castiti senatorji, zadnjič ko sem imel čast govoriti pred vami o mednarodni politiki, je to bilo na seji 28. maja 1926. Minuli sta natančno 2 leti. Tedanji moj govor je bil kratek in se je omejeval na odgovor nekaterim pripombam vaših tovarišev, ki so posegli v besedo pri proračunu zunanjega ministrstva.

Govor, ki ga mislim izpregovoriti danes, bo mnogo obsejnejši: bo po potrebi analitičen, ker sem si nadel analogo, da pregledam vse postojanke mednarodne politike, ki jo ima Italija v svetu, pričenši z najoddaljenjšimi in končavi pri najbližjih. Spričo dejstva, da je Italija danes svetovna veselica, to se pravi, z interesi ne omejenimi na določeno ozemlje ali kontinent, bom začel pregled pri Aziji, nadaljeval preko Afrike in Amerike in ga zaključil v Evropi. Govoril bom nato o nekaterih zadevah splošnega značaja, kakor o razorožitvi, o reparacijah, o Družbi narodov ter končno o sredstvih uprave zunanjega ministrstva.

Dežela skrajnega Vzhoda, ki dokazuje najživahnejše zanimanje za italijanske zadeve in za sedanji politični ustroj Italije je Japonska. Razmerje obeh držav, in trdi se lahko tudi obeh narodov, je zelo prirčno. Obseg trgovskega izmenjavanja je skromen. Vendar je bilo v letu 1927. iz Japonske v Italijo uvoženega blaga za približno 119 milijonov lir vrednosti in iz Italije v Japonsko izvoženega blaga za približno 19 milijonov lir vrednosti, obstoječega v glavnem iz živega srebra, avtomobilov in marmorja.

Posebno zanimiv za Italijo je položaj na Kitajskem, katere notranji boji vzbujajo napeto zanimanje svetovne diplomacije in javnosti. Položaj po dvoletju državljanskih vojn, otežkočenih radi poizkusa boljševiškega upora, ki je danes že popolnoma likvidiran, položaj, pravim, je danes kaotičen in mračen. Na debelo povedano: Severni Kitajski načeluje maršal Čang-tsin; južne pokrajine se zbirajo okoli nankinske nacionalne vlade; v sredini pa so lokalni guvernerji, ki delujejo vsak na svoj račun in ne poslušajo s praktičnega stališča ne Severa in ne Juga.

Dramatični hip tega boja se je pojavil v septembru-decembru 1926, ko je Angleška izdala svoje koncesije v Han Kow-u. Bilo je v tistem razdobju, ko so evropske velesile s kitajskimi interesi, smatrale za u-

ko kruto žaljena kot v preteklih dneh v Splitu, Dubrovniku in Trogiru, kjer so divjaške tolpe izlile vso svojo besno jezo proti vsemu, kar je italijanskega ime in izpoveduje italijansko prepričanje. Navzlic temu, da je bila z Marinkovičevim odgovorom diplomatska plat vprašanja za enkrat likvidirana. Nikakor pa ni mogoče prezreti zveze, ki obstoja med roparskimi napadi jugoslovenske sodrge z dne 24. maja 1928. in med celo vrsto umorov, ki so bili izvršeni v Dalmaciji in ki se pričajo z umorom častnikov ladje «Monzalano» l. 1874 in zaključijo z umorom poveljnika Julija leta 1920.

Ko je senator Cippico zaključil svoj govor, ki ga je v tem zmislu še nekoliko nadaljeval, je predsednik on. Tittoni predal besedo načelniku vlade in zunanjemu ministru on. Mussoliniju. Zbornica je zaploskala. Ko je nastala spet tišina, je on. Mussolini, ki je podal v enointrideseturnem govoru, kot se je sam izrazil v uvodu svojega ekspozéja, obširen in analitičen pregled političnih odnosov, v katerih se nahaja Italija z raznimi državami po vsem svetu, pričeni s najoddaljenjšimi in zaključujoč z najbližjimi.

mešno, da odpošljejo ojačenja in da vzpostavijo nekako enotno evropsko fronto. Vlada, ki je imela takrat na Kitajskem že kr. ladje «Libia», «Caboto» in «Carlotto», je odposlala še dve bojni ladji: «Volta» in «Muggia». Ker ima položaj značaj kronični, z rezkimi in krvavimi izbruhi, kakor je bil oni, ki je povzročil japonsko intervencijo v Santungu, je bil «Volta» odpo-

italijanski mornarji so zadovoljili svoji dolžnosti v vsakem slučaju. Danes so v Kitajski sledeči italijanski vojaški oddelki: 80 moč straže pri poslanstvu v Pekingu, 300 moč bataljona v Tientsinu in 80 moč posadke v Sangaju. Je zelo težko določiti, kakšen je globoki pomen kitajskih državljanskih vojn in kakšen izhod bodo lahko imele. Ne sme se pa prezreti podmeno, da bo Kitajska prišla preko teh bojev do enotnosti države s preko 400 milijonov ljudi.

Med Italijo in Kitajsko obstoja pogodba o prijateljstvu, trgovini in plovi bi iz leta 1866., za katero sme Kitajska vprašati pregled trgovskega dela med 1. julija in 31. decembra tekočega leta. Slične pogodbe, obstoječe z Belgijo in Španijo, so bile sicer že odpovedane v celoti. Posledice take odpovedi bi bile lahko precej težke narave, v kolikor se tiče naših denarnih in trgovskih zavodov in enajstih italijanskih apostolskih vikarijatov, katere pa smo z druge strani pripravili štiti po možnosti tudi s prijateljskim dogovorom. Ni mogoče govoriti o Kitajski, ne da bi se omenila italijanska koncesija v Tientsinu, objudeno s kakimi 7500 prebivalci, od katerih 150 Italijanov, 7000 Kitajcev in ostalo drugih narodov. Politična in moralna važnost te najoddaljenejši postojanke italijanske civilizacije na skrajnem Vzhodu je očita. Zanimalo vas bo mogoče, častiti senatorji, da je proračun koncesije skromen, a zaključuje se z aktivno preko 600 tisoč lir.

Da se povrtno na Kitajsko in da zaključimo, mi si želimo, da bi se politični položaj razjasnil in ustalil, zato da bi bilo mogoče obdržati tesne prijateljske vezi med Italijo in Kitajsko, ki so vedno obstojale, odkar so italijanski mornarji prepotovali one oddaljene dežele, kjer se je razvila ena izmed najstarejših in najzanimivejših kultur sveta.

Od Kitajske preidemo k Siamu. Tudi s to državo je obstojala stara pogodba, podpisana

leta 1868. Bila je nadomeščena s prijateljsko, trgovsko in plovnopogodbo, podpisano 9. maja 1926. Obseg naših trgovskih odnosov je omejen: kljub temu je bilo v letu 1927. uvoženih v Siam 277 italijanskih avtomobilov. S trgovsko pogodbo, ki določuje in olajšuje pogoje, je danes sedaj možnost za povzdig naše trgovine.

Mnogo obsejnejši so trgovski odnosaji med Italijo in angleško Indijo. Vlada je uvidela, da je za nje pospešitev potrebno preurediti in pomnožiti italijansko konzularno zastopstvo. Ustanovljeni so bili tedaj italijanski podkonzulat v Madrasu in konzulat v Colombo.

Država, ki vzbuja posebno zanimanje radi svojega zemljepisnega položaja, svoje ustave in svoje moči je Afganistan.

Evropsko potovanje kralja Ahmana Ullaha Khana je pričelo v Italiji. Tej prednosti simpatij in tudi dejstvo, da je bila Italija prva zavezniška veselica, ki je pripoznala afganistansko neodvisnost, proglašeno l. 1919. Italijansko-afganistanski trgovski odnosaji so dandanes minimalni radi zemljepisnega položaja Afganistana, ultra-kontinentalne dežele, zajete med Indijo in Rusijo, ki je oddaljena od morja na stotine in stotine milj, kakor tudi zaradi tega, ker primanjkujejo v Afganistanu železnice in pa bančne organizacije. Kljub temu je Italija pred kratkim sklenila kupčijo dobave orožja in avtomobilov in so v teku priprave, da se odpošlje skupina tehnikov. Važno s stališča italijanskega prestiža v središču Azije je dejstvo, da je poslal Afganistan svojih prvih 25 letalskih kadetov na aeronavtično akademijo v Caserto. Ti-le mladeniči so že v Caserto. Kadar se bodo vrnili v domovino s pilotskim spričevalom, ne bodo mogli pozabiti svojega bivanja v Italiji. Tudi s takim «izmenjavanjem» ljudi in služb se razvijajo odnosaji med narodom.

Sem prepričan, da je Afganistan, — stroga islamska dežela, objudena z močnimi in bojevitimi rodovi, pod vodstvom kralja, ki združuje v svojem duhu tradicije Vzhoda z junastvom Zapada — določen, da zastopa pretežen del politike Srednje Azije.

Odnosaje Italije s Perzijo, ki so bili vedno prirčni, označuje baš sedaj obnovitev pogodbe italijansko-perzijskega prijateljstva in o trgovini iz l. 1862., katero je teheranska vlada odpovedala dne 8. maja 1927. Ta odpoved ni bila napravljena samo napram Italiji, pač pa napram vsem onim drugim državam, s katerimi je imela Perzija kapitulacijske pogodbe. Glavni namen tega stališča perzijske vlade je, kakor znano, oni, da oprosti svojo deželo režima kapitulacij.

Zanimanje velesile so že delj časa v pogajanjih s perzijsko vlado, zato, da pridobijo vsaj delna jamstva spričo izgube kapitulacijskih privilegijev in nekatere so že sklenile začasne dogovore.

Tudi Italija ima svoje interese v tem vprašanju, za katere mora skrbeti, in prirčnost, s katero se vršijo pogajanja s perzijsko vlado, nama vzbujajo prepričanje, da bomo v najkrajšem času dosegli «modus vivendi» na podlagi klavzule najbolj favorizirane nacije.

Prirčnost odnosov med obema narodoma je potrjena z dejstvom, da je perzijska vlada vprašala pri ministru zunanjih zadev za dva italijanska tehnikarja, katerima bo poverjena ureditev pomorske službe perzijske države.

Ce zapustimo Indijski ocean, da pridemo k Rdečemu morju, srečamo drugo državo, s katero je Italija sklenila pogodbo o prijateljstvu in gospodarskih odnosov: je to jemenska država.

Pogodba tvori uradno pripoznanje ojačenja prijateljskih

stikov Italije z Jemenom in v istem času priznanje popolne neodvisnosti Jemena in njenega vladarja.

Navdahnjena z edinim namenom lealnega prijateljstva do arabskih dežel, preko pomirjenja raznih njihovih emirátov in s pomnožitvijo njihovih ekonomičnih delovanj je morala naša akcija, močno podprta radi obnovljenega prestiža Italije, naleteti na pritrdive jemenskega naroda in njegovega vladarja.

Potovanje v Italijo enega izmed smov Imam Yahia je bilo potrdilo teh prijateljskih političnih odnosov, ki objubljajo razvoj trgovstva med Masasa in Hodeido. V tem smislu deluje že neka italijansko-arabska družba in ime Italije je v Jemenu že splošno znano. Edini Evropejec, ki so v gotovem času krožili po Jemenu, so bili Italijani.

Jemenski vladar se ne bo mogel nikoli kesati, da je sklenil svojo prvo politično pogodbo prijateljstva in ekonomičnih odnosov z Italijo.

Ce gremo preko Rdečega morja, preko prvorojene kolonije, srečamo Etiopski imperij. Tudi z Abesinijo so postali — po prihodu Ras Tafarija v Italijo — odnosaji prav posebno prijateljski. Megle, ki so jih hoteli spraviti agentje tujih interesov na horizont italijansko-abesinskih odnosov, so izginile. Prijateljska pogodba, prva, ki jo Abesinija sklepa z evropsko veselico, bo menda posvetitev tega novega in srečnega deianskega stanja.

Južna Amerika in Združene države

Odnosaji Italije z vsemi republikami latinske Amerike so zelo prirčni. Živijo tamkaj delavne in zato upoštevane, velike skupine Italijanov. Z eno samo državo je Italija sklenila pogodbo političnega značaja: s Čilejem. Dne 24. februarja 1927. je bila podpisana med Italijo in Čilejem pogodba sprave in sodne uredbe.

Tudi brez pogodb so odnosaji med Italijo in Argentino, med Italijo in Brazilijo izborni. So to odnosaji politično-ekonomskega in moralnega značaja.

Brazilija je naročila kak podmornik pri italijanski industriji. Večja so bila naročila argentinske vojne mornarice, s katerimi pripoznava velika in razvijajoča se argentinska republika dobroto našega dela in sposobnost našega delavstva.

Nočem zapustiti Južne Amerike, preden ne omenim Uruguaya — dežele, ki nam je dala tudi pred kratkim dokaz svojega prijateljstva z odposlanjem izrednega poslanstva — in vseh drugih republik, ki od Peruja do Paragvaya, od Ekvatorja do Venezuele in do Kolumbije, gojijo z Italijo odnosaje splošne prirčnosti.

Združene države Severne Amerike so po vojni začele imeti pretežno vlogo v svetovni zgodovini. Težišče financ se je premaknilo iz Evrope v Ameriko. Združene države imajo za 12 milijard dolarjev kredita pri vseh narodih. Ameriška iniciativa skuša zavzeti vso Evropo. Analiza tega pojva bi me dovedla predaleč. Sicer pa se ta pojav razvija pred našimi očmi v nazrazličnejših oblikah. Do katke točke se bo povzpelo lok volje ameriške velesile in na katke odpora bo zamogla naleteti, ni mogoče predvidevati. Kar se tiče Italije, so bili njeni odnosaji z Združenimi državami, določeni s tremi dogodki posebne važnosti.

Zadostuje omeniti prvega, to je sistematizacija našega vojnega dolga. V najhujši krizi tečajev, natančneje povedano 15. junija 1925., sem odposlal našemu poslaniku v Washington sledečo brzojavko:

«Po razgovoru s finančnim ministrom, tokom katerega je bila predvidevana podmena, da bi lahko sedanja poostritev tečajev povzročila negotovost položaja

naših pogajanj z Zedinjenimi državami glede dolgov, sem sklenil porabiti Vašo ekselencijo, da uradno prične s pogajanjimi za ureditev našega dolga. Vaša eksc. je torej pooblaščen, da v tem zmislu takoj uradno obvesti ameriško vlado. Komaj pa bo Vaša eksc. ameriško vlado obvestila, da se je italijanska vlada odločila pričeti redna pogajanja za ureditev dolgov, me bo Vaša eksc. dnevno obveščala o predhodnem razvoju stvari in o vtisu med ameriški finančniki.»

Zatem se je grof Volpi sijajno pogajal za ureditev našega dolga, to je bil prvi korak na potu do finančne obnove. Odnosaje med Italijo in Zedinjenimi državami pa je zadelo še nekaj drugega, namreč inicijativa za konferenco glede pomorskega oboroževanja. Senat se spominja, da Italija ni sprejela povabila.

V odgovoru na ameriški predlog sem se oziiral na razloge, radi katerih Italija ni mogla sprejeti zamisli o ženevski konferenci, ki se je nato vršila, ne da bi se je udeležili Italija in Francija in ki se je na to zaključila s popolnim polomom, to pa posebno radi težkih nasprotstev, ki so se pojavila med Zedinjenimi državami in Anglijo glede določitve tonelaže in števil križark.

Tretji dogodek se je končno pripetil preteklega aprila: Bil je to podpis spravne in arbitražne pogodbe med Italijo in Zedinjenimi državami. Ze poedinli členi, predvsem pa predgovor te pogodbe označujejo njen značaj. Sedaj pa je na dnevnem redu Kelloggov predlog; zadržanje Italije napram njej je bilo pojasnjeno v pismu, ki je bilo objavljeno. Preden pustim vprašanje odnosov med Italijo in Zedinjenimi državami, se hočem dotakniti dveh zadev, ki izživajo od časa do časa polemike in ki razvzemajo ameriško javno mnenje. Kolikor se tiče zakona o izseljevanju in zadevne kvote, nas pusti popolnoma nebržne ohranitev te kvote, dasi nas bolijo vzroki, ki so jo izzvali. Ze dve leti je tega, odkar fašistovska vlada svojevoljno omejuje in nadzoruje izseljevanje. Očiten znak spremitivne te smernice sta ukinitev izseljenjskega komisarijata in nadomestna ustanovitev generalnega ravnanstva za Italijane v inozemstvu, podrejeneega zunanjemu ministru.

Spremenitev ali nadaljnja ohranitev takozvanega «immigration bill» (izseljenjskega zakona) v Zedinjenih državah pa je stvar, ki briga nje same. Italijani po rojstvu, ki so bili v Ameriki naturalizirani, pa so pravno in dejansko ameriški državljani, torej za nas tuji.

Omejujemo se le na željo, naj bodo oni ponosni na svoje poreklo. Končno so se nehale vse diskusije v zadevi inozemskih fašistov z objavo pravil inozemskih fašistov, ki sem jih jaz osebno narekoval in ki določajo na najbolj formalen način naloge in značaj teh organizacij, ki so nedvomno potrebne, če jih — kot to mora biti — sestavljajo moške-poštenjaki, ki delajo čast svoji domovini s svojim delom, disciplino in osebnim dostojanstvom.

Omejujemo se le na željo, naj bodo oni ponosni na svoje poreklo. Končno so se nehale vse diskusije v zadevi inozemskih fašistov z objavo pravil inozemskih fašistov, ki sem jih jaz osebno narekoval in ki določajo na najbolj formalen način naloge in značaj teh organizacij, ki so nedvomno potrebne, če jih — kot to mora biti — sestavljajo moške-poštenjaki, ki delajo čast svoji domovini s svojim delom, disciplino in osebnim dostojanstvom.

Prijateljstvo z Anglijo

In sedaj, častivredni senatorji, preletimo Atlantski ocean in ustavimo se v naši stari, slavni in še vedno nemirni Evropi. Tu je vpogled vse bolj težaven: interesi vse bolj živi, realnost vse bolj očita, čustva vse bolj razvneti: pri njenem proučevanju je treba postopati redno in pazno. Pričnanj pri Angliji. Kdor pravi, da je prijateljstvo med Anglijo in Italijo tradicionalno, ne pove nekaj splošno znanega, marveč izrazi eno samo realno dejstvo. Prijateljstvo med obema narodoma je globoko: s tem mislim reči, da ju preteklost ni nikoli ločila, da sta medsebojno sodelovala v svetovni vojni, da sta skupno dosegla do mira, da sta lojalno uredila edino medsebojno neoprazumlje-

nje v zadevi kolonij, namreč ono glede Jube. V Locarno sta obnovila svoje tesno politično sodelovanje, da se doseže evropski mir. Ko pravim, da je prijateljstvo med obema državama globoko, mislim reči, da se to čustvo ne omejuje samo na po potrebi omejene odgovorne kroge, marveč je razširjeno med širokimi masami prebivalstva.

Sprememba mož pri «Foreign Office-u» (angleškem zunanj. ministru) niso nikoli izzvale sprememb tega položaja, ki očividno odgovarja interesom višjega reda. Bilo mi je drago in v čast, da sem se sestal s sirom Austinom Chamberlainom meseca decembra 1925 v Rapallu in meseca septembra 1926 v Livornu. Spominjate se pač, častiti senatorji, polemičnih in časopisnih zabod, ki sta jih izzvala ta dva sestanka. Očidni državnik, ki vodi zunanje ministrstvo Britanskega imperija, je bil celo obtožen, da je podnetil fašistovski imperializem, in kasneje so se nekateri dogodki razlagali, kot da bi bil Chamberlain dal politiki Italije svoje tozadevno pooblastilo. Nobena stvar ni bolj fantastična.

Današnji Italiji ni treba zahtevati posebnih pooblastil za njeno politiko. Italija je docela avtonomna v zadevi svoje zunanje politike. Dostavljam, da je prijateljstvo z Italijo baš ena izmed osnov te politike.

Da se to prijateljstvo utrdi in spopolni, niso potrebni posebni protokoli. Temo cilju so posvečeni vsi napor fašistovske vlade.

Rusija, Poljska in baltičke države

Prehajam od Velike Britanije na Zvezo sovjetskih republik, ki se je včasih imenovala Rusija in katero bom jaz še nadalje imenoval Rusijo, a iz razloga, da je to ime krajše. Odnosaji med Italijo in Rusijo so normalni. Kot se gotovo spominjate, častivredni senatorji, je Italija l. 1924 diplomatično priznala Rusijo in je ž njo sklenila trgovinsko pogodbo. Ker pa je sledilo mnogo razprav o dejanskih zaključkih te trgovinske pogodbe, je oportuno, da vam navedem podatke, ki označujejo izmenjave med obema državama. So naslednji:

L. 1925. je bil vreden uvoz v Italijo 149.188.000 lir, izvoz iz Italije pa 171.256.000 lir; leta 1926 344.861.616 odnosno 124.511.308; l. 1927 pa 394.735.633 oziar. 43.441.401 lir. To poslednje številke pa niso prav docela točne.

Iz teh podatkov izhaja, da s bile zmešnjave v celoti umerjene. Razlogi te umerjenosti so znani. Ti razlogi so v zvezi ne samo z monopolizirano zunanjo trgovino, marveč tudi z dejstvom, da mori Rusija kupovati na kredit. Na tem polju pa Italija za enkrat ne more tekmovali z drugimi vlastmi, ki lahko čakajo na plačilo. Da se odstrani ta nedostatek, se je skušal ustanoviti finančni zavod, ki naj bi italijanskim dobaviteljem v naprej izplačal denar, ki ga potrebujejo za izvršitev naročil, ki so bila izplačana z ruskimi menicami z različnimi roki.

V letih 1925 in 1926 so se širile govorice o sklenitvi politične pogodbe med Italijo in Rusijo, toda razgovori so ostali v enostavnih predhodni fazi.

Načelnik vlade je prešel nato na baltičke države. Z Lotvinsko je bila 25. julija 1925 sklenjen trgovinski dogovor, ki je bil pet mesecev nato ratificiran. Odnosaji s Finsko so najprirčnejši. Istotako z Litvo, s katero se je sklenila trgovinska pogodba. S Poljsko ne vežejo Italije še nikake pogodbe, tudi o njih ni bilo govora, ko je Zalevski pred kratkim posetil Rim. Vendar pa je bil njegov poset velike koristi za ugotovitev evropskega položaja in možnosti eventualnega sodelovanja med obema državama.

Nemčija in Italija

Odnosaji med Italijo in Nemčijo, je nadaljeval predsednik vlade, so prirčni. Obstojata med njima trgovinska pogodba, katere vrednost se ni dala popolnoma oceniti z nestalno italijansko valuto, in pa pravna in arbitražna pogodba, podpisana meseca decembra 1926 za dobo 10 let.

Prehajajoč od odnosov med vladami k nič manj odločilnim odnosom med narodi, je potrebno ugotoviti, da bi odnosaji med obema narodoma — italijanskim in nemškim — lahko bili neskončno boljši, če bi se nekdane skorotne smpatije danes ne bile smanjšale radi delovanja nekaterih neodgovornih krogov, ki podpirajo nečuvno zahtevo po

ymreševanju v zadeve notranje politike naše države. Ako bodo te megle — kar jaz iskreno želim — izginate z obzorja, tedaj bo sodelovanje — tudi na tisto gospodarskem polju — med ogromnimi masami obeh narodov lahko obrodilo velike uspehe. Pripominjam pa, da so se odnosi v zadnjih mesecih izboljšali. Sprejem, ki ga je Nemčija pripravila generalu Nobileju, je vzbudil v italijanski javnosti najbolj simpatičen odmev.

Odnosaji s Francijo

Tangersko vprašanje. — Švica, Španija in Avstrija.

Prekoračimo sporni in zasedeni Ren. Precej nemirno zgodovino naših odnosov s Francijo v po-vojni dobi pojasnjuje v veliki me-ri to, kar se je zgodilo v Versail-lesu in kar se je več ali manj upravičeno pripisovalo političnemu zadržanju tedanjih francoskih državnikov, ki niso blagohotno vpo-števali zahtev zavezniške Italije.

Poklicati v spomin to desetletje bi utegnilo biti koristno z zgodovinskega stališča. Sedanjí položaj je dosti boljši. Da se zavemo da- našnjega zboljšanja, se moramo povrniti k najbolj delikatnemu momentu, to je v dobo sklepa pogodbe med Francijo in Italijo in zavezniške obrambne pogodbe med Italijo in Albanijo. Od tedaj smo zelo napredovali na poti k politični razjasnitvi in ustalosti odnosov med obema narodoma. Omeniti je treba govor ministra Brianda v francoski zbornici, na katerega sem jaz odgovoril v mi-nistrskem svetu. Moram opomniti, da je k tej razjasnitvi mnogo pri-pomogel poslanik Besnard za časa svojega dvajsetega bivanja v Ri-mu. Po prihodu novega poslanika De Beaumarchaisa so se oficialni razgovori pričeli točno 19. marca t. l. Razvijajo se po dveh smerni-cah: z ene kanji privedi do skle-pa politične prijateljske pogodbe, in sicer zelo obširne, kakor je de-jal Briand; z druge strani stremi-

jo po likvidaciji onih točk, ki so dale povod nesporazumljenju med Italijo in Francijo. Te točke so v bistvu naslednje: položaj Italije v Tangerju; ustava za Italijane v Tunisu; poprava zapadnih mej v Tripolisu. O drugih vprašanjih, ki se nanašajo na druge cone, se iz-umitvega vzroka ne razpravlja, ker bi se v tem slučaju francosko-italijanska pogajanja morala raz-širiti na druge države.

Kot srečen uvod k tej možnosti sporazuma moramo smatrati do-govor glede Tangerja. Umestno je, da se nekoliko ustavimo pri tem poglavju naše diplomatske zgo-dovine.

Italijanska vlada je že leta 1920, ko se je zvedelo v Italiji, da na-merava angleška vlada spet pri-meriti s francosko in špansko vlad-o pogajanja za določitev tangerske ustave, katere so bila prekinjena leta 1914, zahtevala, da se udeležiti teh pogajanj in je končno oktobra 1923 poslala omenjenim trem vlad-am spomenico, v kateri je zahte-ovala, da se njen zastopnik pripu-sti h konferenci, ki je bila v ta na-men sklicana v Parizu.

Ker ta njena zahteva ni bila sprejeta, je italijanska vlada spo-ročila v spomenici z dne 25. de-cembra 1925 svoje pridržanje glede svojega bodočega zadržanja. Pri-šlo je tako do pogajanj v Parizu, in ta pogajanja so dovedla do za-dovoljnih uspehov.

Italija je postavila več zahtev, ki so bile vse sprejete, tako da je diplomatski uspeh Italije viden. Važno splošnega sporazuma med Italijo in Francijo je tako na-dani, da je ni potreba še uteme-ljevati.

V nadaljnjem delu svojega go-vora je načelnik vlade naglašal, da so tudi odnosi s Španijo, s Portugalsko in s Švico zelo pri-srčni.

Kar se tiče Avstrije, je nadalje-val, bom rekel samo, da so odno-saji v diplomatskem oziru ko-rektni in da je odvisno od Avstri-je, ali bodo mogli postati še bolj pri-srčni.

Odnosaji z Jugoslavijo

Italija in Mala antanta

Prispeli smo tako na prag podonavske in balkanske Evro-pe. Tu je treba postopati s pre-vidno pozornostjo, ker je v teh krajih torišče mnogih naspro-tujočih si interesov ter je poli-tični dinamizem izredno živa-hen. To so kraji, kjer so posledice vojne najbolj vidne v iz-premembi političnega zemlje-vida, to je cona, kjer je zlom habsburškega cesarstva povzro-čil največje izpremembe. V svrhu obrambe in ohranitve mi-rovnih pogodb je vzklikala Mala antanta, t. j. zveza med Čeho-slovaško, Jugoslavijo in Ro-munsko, zveza, ki je bolj nega-tivna, nego pozitivna, pome-na, zakaj meje sporazuma so natančno določene in nimajo elementov, ki tvorijo Malo antan-to, če abstrahiramo od torišča čisto navadne obrambne pogodb, nikakih drugih velikih skupnih interesov. Odnosaji Italije z dr-žavami, ki tvorijo Malo antanto, so bili določeni v prejšnjih le-tih. Med Italijo in Čehoslovaško obstojata trgovinska pogodba ter pogodba o prijateljstvu in pri-srčnem sodelovanju, podpisa-na v Rimu dne 5. julija 1924; obstoja pogodba o prijateljstvu in sodelovanju med Italijo in Rumunsko, podpisana v Rimu dne 16. septembra 1926. Nekaj časa po sklenitvi te pogodbe, je Italija ratificirala določbo po-slaniške konference glede po-sesti Besarabije s strani Ro-munske. Ne bo odveč, opozoriti, da je šele z italijansko ratifika-cijo postala posest Besarabije s strani Rumunske popolna z mednarodnega vidika.

Obstojata končno pogodba o pri-jateljstvu, sodelovanju in arbi-trazhi med Italijo in Jugoslavijo, podpisana v Rimu 28. januarja 1924. Na tej poslednji politično-diplomatski točki se moramo več časa pomuditi. Od nastopa fašistovskega režima dalje, so bile smernice zunanje politike napram Jugoslaviji ravne. Pre-pričan sem, da med dvema na-rodoma, katere imata skupne meje, ne morejo obstojati odno-saji indiferentnosti, marveč pri-jateljstva ali neprijateljstva. Ko je bila izključena ta slednja možnost, ko je bilo torej spreje-to načelo prijateljske politike, se je Italija lojalno držala na-pram Jugoslaviji te politike, ka-teroj je hotela posvetiti s po-godbo iz leta 1924. Ta pogodba je predpostavljala nadaljno iz-popolnitev: prišlo je tako v letu 1925. do nettunskih konvencij. S temi konvencijami so se v obojestransko zadoščenje ure-dila mnoga zamotana in važna vprašanja, nanašajoča se na odnose med obema državama.

Tri leta torej že čaka Ita-lija da ratifikacijo s strani Ju-goslavije. Italija se ne neme-

rava niti od daleč vmešavati v zamotane parlamentarne pri-like sosedne države, vendar pa ne more podrediti jim svojo zu-nanjo politiko. Italija je nade-lež primorana ugotoviti, da po-godba iz leta 1924 ni ustvarila onega duševnega ozračja, radi katerega preide prijateljstvo iz uradnih protokolov vlad ter se dotakne narodovih src. Nepo-trebno in nevarno je, prikrivati si dejansko stanje: v mnogih jugoslovenskih krogih se vrši pridiganje proti Italiji v veli-kem obsegu, in to tudi s strani moč, ki nosijo politično odgo-vornost. Še svez je primer go-vora nekega hrvaškega poslan-ca, bivšega in morda bodočega ministra, hujskajočega k vojni proti Italiji in prerokujočega sklepanje premirja v Benet-kah.

Vse to je v zvezi s popolnim nepoznavanjem realnega polo-žaja fašistovske Italije in s tako pretranimi manifestacijami megalomanije, da pada že v politični infantilizem. Lahko se smehljamo, ostanemo popolno-ma mirni, kakor je storila Ita-lija v preteklih dneh, velika napaka pa bi bila, če bi tega ne vpoštevali.

V tem ambijentu samo-napi-hovanja in nerazumevanja, o katerem mora svet končno ven-dar le doznati, si je mogoče raz-lagati nedavne dogodke v Spli-tu, Sibeniku, Zadru, kateri so bili nad vse težki, toliko radi nasilnevali kolikor radi uposto-šenj, predvsem pa, ker jih je iz-zvalo — ne morda neobstoječi incidenti v Zadru ali pa zadrž-žanje italijanskih dijakov, ki je bilo povsem disciplinirano, ka-kor mora biti to pri velikem narodu — marveč navadno na-znamilo, da se je Marinković odločil, s činom dobre volje in poguma, predložiti narodni skupščini nettunske konvencije.

Takoj ko sem prejel poročila naših konzulov in našega mi-nistra v Beogradu, sem s po-sebno noto formalno zahteval ona zadoščenja, ki jih je nare-kovala resnost dogodkov. Te reparacije je beogradska vlada dala z noto, ki je vsak izmed vas pozna. Incidenti, z vidika diplomatskih odnosov, so to-rej zaključeni. Priznavam tudi v tem takojšnjem in lojalnem sprejetju italijanskih zahtev znamenje dobre volje dr. Marinkovića, kakor tudi namen, da se obudi ona politika prijatelj-stva, po kateri se boče Italija odkritosrečno ravnavati, ne samo v prid obeh držav, marveč tudi v prid evropskemu miru.

Da zaključim to delikatno vprašanje, bi hotel s tribune te visoke zbornice povedati jasno besedo gotovim elementom na oni strani Snežnika: Bodite pre-vidni in pametni! Ne poslušajte praznih maren protifašizma, ki

upa, da bo na vas igral karto svojega obupa; ozrite se na re-alnost, Italija vas ne sovraži in se ne protivi vašemu mirnemu napredku, vendar pa skušajte spoznati nas in pomislite, da Italija, katere je v vseh časih ogromno prispevala k civilizaci-ji človeštva, je danes s fašis-tovskim režimom nacija, s ka-teroj se vam izplača gojiti pri-jateljstvo, ne pa prižigati sovra-štva.

Madžarska, Albanija, Turčija in druge države

Vključen med države Male An-tante živi narod, čigar odnosi z Italijo so postali v poslednjem ča-su zelo pri-srčni: govorim o Ma-džarski. O Madžarski, katere prvi minister grof Tisza ni hotel vojne, kakor je sedaj že neizpodbito dokazano, in ki je radi vojne tr-pela najhujše posledice. Italijan-sko-madžarski prijateljski odno-saji so na vseh poljih že stoletja stari. Vojna jih je bila prekinila. Ko je vojna prenehala, se doba žrtev za Madžarsko ni zaključila: v letih od 19. do 20. je prišlo na vrsto 122 groznih dni boljševiške diktature, potem pa je sledila va-lutna katastrofa. Ko je Madžar-ska izvršila notranjo ureditev, je skušala izbežiti osamljenju. Ita-lija ji je lojalno in nesebično po-močila roko. Pogodba, sklenjena v Rimu v aprilu pr. leta, je zapeča-tila prijateljstvo med obema narodoma.

To italijansko prijateljstvo se je izkazalo pri ukinjvi vojaške kon-trole, razkrinkanju tragikomije z monoteističnimi strojnimi puška-mi in z dovolitvijo raznih ugodno-sti na Reki. Madžarska sme raču-nati na italijansko prijateljstvo. Lahko je priznati, da je trianon-ska pogodba pri določitvi mej pre-več urezala v živo. Madžarski na-rod zasluži boljše usodo. Ne samo z vidika občje pravičnosti, marveč tudi v interesu Italije je prav, če se ta usoda udelevi. Tudi Bolgar-ska sme, kakor vedno, računati na italijansko prijateljstvo. Z Gr-čijo so odnosi pri-srčni; če bi se bila odstranila nesporazumljenja med njo in Turčijo, bi bila Grčija sklenila z Italijo slično pogodbo, kakor jo je sklenila Italija s Tur-čijo. Italija je še vedno priprav-ljena to storiti, zaupajoč, da se bodo odprta vprašanja med Grško in Turčijo kmalu ugodno rešila.

Odnosaji med Italijo in Turško so se v poslednjih dveh letih zelo izboljšali in so na turški predlog dovedli do prijateljske pogodbe, sklenjene 30. maja.

Povedal bom še nekaj o Alba-niji, s čimer bo prvi del mojega govora zaključen. Od l. 1925 do dan-es se Albanija zaveda, da lahko računa na lojalno in pri-srčno pri-jateljstvo Italije, katere si prizna-va, da ne bi izrekla besede ali storila dejanja, ki bi se lahko tol-mačilo kot vmešavanje v notranje zadeve albanske države. Italija želi samo, da se Albanija pod vod-stvom odličnega moža, kakor je Ahmed Zogu, vedno bolj notranje konsolidira in doseže avtonomijo napram inozemstvu. Čez par let bo Albanija država v najbolj ob-sežnem in močnem pomenu besede. Italija z veseljem sodeluje pri tej veliki obnovi stare in vendar mlade Albanije, ki je vezana na Italijo po stoletnih in tradicional-nih vezeh.

Op. uredništva: Radi ome-jenega prostora nismo mogli ob-javiti govora načelnika vlade v celoti. Drugi del govora bomo radi tega priobčili v jutrišnji številki «Edinosti».

Visoka zbornica, ki je že med govorom sprejemala izvajanja načelnika z odobravanjem, je ob koncu njegovega govora sledilo burno ploskanje.

Za načelnikom vlade se je o-glasil še senator Bazzilai, ki je pojasnil svoje nazore o zuna-nji politiki, o kateri je on. Mus-solini že tako obširno poročal. Zbornica je odobila poedina poglavja proračuna in mnoge zakonskih osnutkov ter končno tajno izglasovala celotni pra-račun s 156 proti 13 glasovom. Seja se je zaključila ob 19.30.

Italijansko-jugosloven. nesporazumljenje odstranjeno

Načelnik vlade sprejel odgovor dr. Marinkovića na manje — Demokratsko zborovanje v Za-grabu

BEograd, 5. Včeraj dopol-dne je poslanik general Bodrero poslal ministrstvu zunanjih za-dav noto, v kateri sporoča ns podlagi navodil, ki jih je dobil iz Rima, da je sprejel načelnik vlade on. Mussolini na znanje odgovor dr. Marinkovića v za-devi italijanskega protesta radi demonstracij, ki so se te dni vprizorile v Jugoslaviji proti Italiji.

Beograjski politični krogi pri-znavajo, da je umerno posto-panje Italije, ki je upoštevala jugoslovenske notranjepolitične razmere. Povodom te poslednje italijanske note sodijo, da je ne-

sporazumljenje med obema dr-žavama docela odstranjeno.

V Zagrebu pa se je medtem vršilo zborovanje demokratskih odposlancev iz Slovenije, Hr-vatske, Bosne in Dalmacije, ki so ugotovili, da sta voditelja KDK Radić in Pribičević sood-govorna za položaj, ki je nastal v Jugoslaviji v poslednjih dneh. Izglasovana je bila resolucija, v kateri zahtevajo: 1. Ime države naj se spremeni v toliko, da se bo mesto Kraljevine Srbov, Hr-vatov in Slovencev imenovala odslej Jugoslovenska Kralje-vina; 2. država naj se preuredi v pokrajine, ki bodo boljše od-govarjale gospodarskemu, so-cialnemu in političnemu polo-žaju poedinih krajev; 3. sedež državnega sveta in najvišjega sodišča naj postane Zagreb; 4. vsaj en Hrvat mora biti član se-danjih vlad, Hrvatov, Sloven-cem in Dalmatincem naj se po-verijo višje državne službe; 5. inozemsko posojilo se mora pra-vilno razdeliti na vse dele dr-žave; 6. nettunske konvencije se morajo v veliki meri spre-me-niti, preden jih narodna skup-ščina ratificira.

DNEVNE VESTI

Proti beračenju

V tržaški občinski hiši se je v preteklem tednu vršil sestanek, na katerem se je vršilo posveto-vanje glede sredstev v svrhu od-prave beračenja. Sestanku je pre-dsedoval vicepodestiat odv. Cuzzi in udeležili so se ga tržaški kvestor, predsednik ubožne kongregacije, zastopniki hišnih lastnikov, last-nikov javnih lokalov, trgovske zveze in nekateri drugi.

Odobreni so bili sklepi za raz-ne ukrepe, katerih namen je, ome-jiti oz. sploh odpraviti beračenje, ki se je posebno v zadnjem času zelo razširilo. Tako je bilo na se-stanku n. pr. določeno, da bodo morali hišni lastniki in uprave-lici skrbeti, da se beračem prepove vstop v hiše. Vratarji bodo morali radi tega stalno nadzorovati vo-že iz posebnega primerne prostora (kolibe), ali pa bodo morala biti stanovanja opremljena z zvoncei in s posebnimi avtomatičnimi pri-pravami za odpiranje hišnih vrat. Prav tako ne bodo upravičeni javni lokalov dovoliti beračem vstopa v kavarne, krčme itd. Občinski stražniki in policijski agenti bodo nadzorovali zasebne hiše in javne lokalne, da se preprečijo o izvrše-vanju teh naredb.

Berači, ki prosijo po cestah za milodare, bodo kaznovani, če ni-majo domovinske pravice v Trstu, in bodo odposlani v svoje občine. Oni pa, ki prebivajo v Trstu, bodo predani ubožni kongregaciji, da bo poskrbela zanje. V ta namen bo ubožna kongregacija ustanovi-la oskrbovališče za občinske re-veže.

Tržaška porota

Roperski napad na postajo v Prestranku pred porotniki. Pred porotniki je cel arsenal orožja

Včeraj se je nadaljevala obrav-nava proti Petru Zeleju, Silvestru Smerduju in Ivanu Kopeju, ob-toženim soudeležbe pri ropu na po-staji v Prestranku in s njim zve-zanih umorov enega miličnika in enega finančnega stražnika.

Pred nadaljevanjem preči-ta predsednik oprostilo razsodbo obravnave proti Rajmundu Sam-si, ki se je vršila pred porotnim sodiščem v Ljubljani. Zatem se je pokazalo porotnikom zaplenje-no orožje — dve avstrijski vojaški puški, nekaj samokresov in precej vojaške obleke.

Napoved je nastopil Julij Tonio-lo, vodja železniškega obratnega urada v Prestranku. Opishe, kako se je izvršil zločin. Banditi so de-jali navzočnim uradnikom, da se ne smejo ganiti za deset minut po zločinu, toda priča je, ko je odšel napadalci, skočil skozi okno in začel klicati na pomoč. V urad-ništa prišla ne Molke ne Vilhar — to je priča konstatiral, ko je vi-del trupli. O Zeleju ve priča, da je bil tajnik občine Slavina. Več-krat je Zele potoval v Jugoslavijo, iz česar priča sklepa, da je bil po-litičen intrigant.

Odv. Poillucci: Je bilo Zeleju mogoče poznati razmere na posta-ji, posebno kar se tiče prometa z žitom in živino?

Priča: «Stanoval je v bližini po-staje in imel na postaji vedno kaj opraviti. Spominjam se pa, da me je Zele večkrat vprašal o denar-nem položaju na postaji».

Preda: «Vas je li kdaj vprašal podatke o prevozu konj in žita, ki prihaja iz Ljubljane?»

Priča: «Govorilo se je morda kdaj o tem, toda jaz mu nisem nikdar dalj točnih pojasnil. Toda Zele je vedel, da je bila blagajna dobro založena v tisti dobi, poseb-no radi prevoza živine za Istro».

Zeles razburjenje: «Naj gospod Tonio-lo pove, kdaj in kaj sem ga spraveval o teh stvareh».

Priča: «Na postavi in v okolici, tudi par dni pred zločinom».

Zeles: «Laz sploh nisem nikdar govoril z gospodom. Le pozdrav-ljal sem ga».

Priča: «Govoril je mnogokrat».

Zeles: «Ako ste vedeli, da imam razgovore s sumljivimi ljudmi, zakaj jih niste dali aretirati?»

Preda: «Ni bilo povičja».

Tudi priča Ahilje Valeriazzi, uradnik na postaji, izkazuje, da bi Molke bil med napadalci, ki so vdrl v urad. Tudi Vilhar ni mo-gel biti zraven.

Odvetnik: «Neki fantič je pri-šel tiste dni menjati bankovce za 500 lir. Ve priča to?»

Priča: «Da, bil je to sinček dru-žine Žnidaršič; toda to je nekaj navadnega. Kje naj bi drugate prebivalci menjali denar? V vasi gotovo ne!»

Preda: «Kakšna je ta družina Žnidaršič?»

Odgovori priča Tonio-lo: «Družina Žnidaršič je izrazito slovenskega mišljenja. Poseduje žago in je imela tudi gostilno. Go-stilino je oblast radi družbe, ki je v njo zahajala, ukazala zapreti».

«Okolnost, da Molke in Vilhar-nista bila pri ropu v uradu, po-trdi tudi priča Aleksij Rubatto. Ta priča je spoznala v sliki Raj-munda Samso, enega izmed bandi-tov. Tako pravi tudi priča Angel Rivil, uradnik trdke Gondrand. Tudi uradnika Peter Pahor in Ivan Zwölf pravita, da v urad ni prišel ne Vilhar, ne Molke».

Popoldansko razpravo zavzame zasliševanje komisarija javne var-nosti cav. Mambrinija, ki je vodil preiskavo v tej zadevi. Priča opi-še vso preiskavo v najbolj malen-kostnih potankostih, zato se za-sliševanje zavleče pozno v večer.

Pove, kako je prišel do prepriča-nja, da se gre tu za političen zločin, opiše znake vpliva organiza-cije «Orjuna» na ozemlju Julijske Benečije in skuša porotnikom razjasniti program «Orjuna» s svojega vidika. Ne more z gotovo-stjo reči, da so obtoženci člani «Orjuna», meni pa, da je bil z njo v zvezi vsaj Zele. Opishe preiskavo radi orožja — kako mu je žena Vilharja venomer trdila, da je nekdaj prinesel v hišo «puško» (tako se je izrazil priča) in v škat-li naboje za puško.

Zagovorniki stavijo na pričo ne-broj vprašanj, posebno kar se tiče zasliševanj obtožencev. Po večini se priča sklicuje na svoje tozade-ve zapise, na pove, da mu je Smrdu podal popolno priznanje Zeleja, za katerega je Smrdu zve-del v ječi. Zele je potem stvar po-trdil komisariju samemu, da je vedel za zločin, ni ga pa radi pri-sege in iz strahu pred grožnjami mogel prepričati. Molke je imel na levi roki v znaku «Orjuna» teo-viran datum požiga «Balkan» v Trstu in datum ustanovitve «Or-juna» v Ljubljani.

Razprava se nadaljuje.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

Vzdrževanje zapuščenih nezakon-skih otrok.

Goriški prefekt naznanja v svo-ji okrožnici, da je glasom minist-rskega odloka dolžna kriti v goriški pokrajini stroške za vzdrževanje zapuščenih nezakonjskih otrok po-lovico pokrajinska uprava, polo-vico pa prizadete občine.

Nova dovoljenja za javne obrate zesebnikom

Goriški prefekt opozarja vse po-deštate na odredbe, ki jih je izda-lo ministrstvo nacionalnega go-spodarstva, po katerih se ne smejo izdajati več nova dovoljenja za javne obrate privatnikom. Iz-jemo tvorijo konsumne zadruge, proizvajalna društva, lokalni, industrijska podjetja, lokalni orga-nizacije dopolnjava in razni trž-ni činitelji.

Nove cestne škroplilnice

Goriška občina je nabavila nove cestne škroplilnice, ki se razli-kujejo od prejšnjih v toliko, da se ne zapirajo tako pogostoma, ko so v delu. Zato opozarja občina vse pešce, naj pazijo in se paz-ljivo umikajo, kadar škropi škro-plilnice po cesti. Škroplilnice bodo vozile če le mogoče ob tramvaj-skih tračnicah in se ne bodo pre-več ozirale na razne vozniške, ki bodo vozili čez cesto.

Sreča v nesreči

Menda pač lahko rečemo, da je imel Anton Mervic iz Brestovice srečo v nesreči. Njemu so namreč neznanj tatovi odnesli neke noči iz kurnika sedem kokoši. Ko je drugi dan Mervic odšel v smeri proti Trzinu, je nenadoma zagle-dal pred seboj nekega svojega znanca Rudolfa Marušiča, starega 20 let, ki je prebival tam v bližini v neki kavarni iz svetovne vojne. Zelo čudno pa se je zdelo Mer-vicu, čemu je znanec prišel be-žati pred njim. To se mu je zdelo sumljivo, zato je stopil v kaverno in našel — kar celo vrečo še živih kokoši, ki so bile ukradene v nje-govem kurniku. Vesel nad srečno najdbo, jih je odnesel domov, tat-vino je pa šel naznanit orožnikom.

Dva neprevideana fantiča

Prvi se kliče Bizail Srečko in je 12 let star. Solarček je. Ves živ in uspehov željen je zlezel na precej visok zid podrti hiše na trgu sv. Antona in tam kričal v lepi svet pogumne besede. Kar naenkrat pa se je malo preveč nagnil na-prej ali nazaj, kdo to ve, padel z zida in se močno potil po obrazu, zraven tega si je pa še izpahnil le-vo nogo.

Drugi je pa Milan Pavšič, sta-

njuoč v ulici Morelli na št. 3, tudi 12-leten. Ta je padel po stopni-cah prav nizko in si odrgnil ves hrbet in zadnji del života. Upajo, da bo zdrav v petih dneh.

Nogo si je zlomil

Golja Matej iz Modreje, star 62 let se je vozil vrhu polnega voza trave proti domu. Pa je bil malo neroden in malo nepreviden, ko je lezel z voza. Padel je na tla tako nesrečno, da si je zlomil piščal v desni nogi. Vendar pa je upati, da bo v teku enega meseca že zo-pet lahko hodil.

Izpred sodišča

Lačen je bil, pa je ukradel «mor-tadellos».

V pondeljek se je nahajal pred goriškim tribunalom Karel Suardi, obdolžen, da je izmaknil Viktorju Goglio «mortadello», ki je visela v predsobi. Obtožencu gre ves čas izpraševanja na jok. Res je izmaknil «mortadello», pravi, toda imel doma očeta in sestro in nič hudega niso imeli. Lakota je bila ona sila, ki ga je prignala k temu, da je prestopil mejo zakona in kradel. Toda se celo takrat, v onem kritičnem trenutku je mi-slil na svoje zlo dejanje, na svoj greh. Najmanjši je vzel izmed visočih «mortadel», da bi prestop-pek ne bil tako velik.

Okradeni lastnik «mortadel» po-ve na kratko, kako je opazil da so se število obešenih «mortadel» zmanjšalo.

Suardi je bil nato obsojen na 15 dni ječe ter na povračilo so-dnih stroškov.

Star znanec zaporov

Nekam brezbržno so pričali v družbi orožnikov pred sodni kate-dro. Leni se nato vsede ter komo-dno nasloni, kot bi hotel reči, naj ga vse skupaj piše v uho. Mar je pač njemu, če se nahaja tukaj. Saj vendar iz svoje obline izkru-šnje pozna imenito sodnike, sod-nije in take podobne stvari. Pre-izkusil jih je že v Vidmu in Go-rici in še marsikje drugje. Pozna dobro po lastni izkušnji prvo kot drugo inštanco. Najbolj pa pozna v svoji mnogoletni karjeri varno streho goriških kot drugih ječ. Iz-kušnje ptiček je, ki je velik del življenja sedel pod varstvom klju-čev in sten zaporov. Piše se Ivan Kudic, ima 42 let ter je stanoval v Gorici. Tratinju je odnesel iz predala nekaj denarja. Mortari-nju je odnesel večjo množino žebeljev za čevlje, razne kose žele-za, nabranega po vojni na bivših frontah itd. Ko ga sodnik vpraša, če je res izvršil dejanja, katerih ga dolže, odločno zanika. Ve samo, da mu je denar posodil neki Du-san, stanujoč sam ne ve kje, da ga je porabil deloma za cigarete in druge nujne stvari. O železu pa se mu niti ne sanja. In navsezad-nje, kako naj bi on kradel železo, ko ga je vendar sam nabiral po Sabotinu, v Sovodnjah itd. Popol-noma nedolžen siromak je, ki ga po krivem dolžijo.

Priče nato povejo, kako so se tatvine zaznale in zgodile, povedo nadalje, da je obtoženec že znan, nepopoljšljiv in izmikav, ki ima že trdo izkušnjo ječ za sabo.

Obsojen je bil na 1 leto in en mesec ječe ter na povračilo sodnih stroškov.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Radevedneži: Vprašanje, katero vas zanima, urejujejo čl. 104 in naslednji civilnega zakonika, ki govorijo o slučajih neveljavnosti poroke. Dotični B., ki pa ni ita-lijanski državljan, je najbrž obljub-ljal, da si bo pridobil državljan-stvo takšne države, kjer je razpo-roka možna. Razporeke pa ne sme-ti zamenjavati z ločitvijo.

POSLANO

PREKLIC.

Podpisani Franc Jež iz Grgarja št. 97 preključuje vsaj živke, iz-govorjene na škodo Andreju Bitež-niku iz Grgarja, in jih obžaluje.

Grgar, 5. junija 1928.

FRANC JEŽ.

*) Za članke pod tem naslovom odkli-nia uredništvo vsako odgovornost.

MALI OGLASI

KORESPONDENKA z znanjem ita-lijskega in nemškega jezika ter steno-grafije, se sprejme. Naslov pri tržaškem upravn